

Doknr. i Barium 28534	Dokumentserie su/med	Giltigt fr o m 2020-10-16	Version 5
RUTIN Lokal sårbehandling.ORT			
<p>Innehållsansvarig: Karin Larsson, Specialsjuksköt, Ortopedmottagning Mölndal (karla27); Susanne Asteberg, Specialsjuksköt, Ortopedmottagning Mölndal (susas4)</p> <p>Godkänd av: Anna Nilsson, Verksamhetschef, Verksamhetsgemensamt (annni155)</p> <p>Denna rutin gäller för: Verksamhet Ortopedi</p>			

Revideringar sedan senaste version

Uppdatering av förbandsmaterial samt litteratur

Syfte

Att säkerställa handhavandet vid såromläggningar med val av förband hos ortopediska patienter.

Vilka berörs

Undersköterskor, sjuksköterskor och läkare inom alla enheter inom Ortopedin.

Ansvar

Susanne Asteberg och Karin Larsson, sjuksköterskor.

Bakgrund

Målsättningen för sårbehandlingen är sårläkning. Stora resurser läggs ned i material och personalkostnad för sårbehandling årligen i Sverige. Undersökningar har visat att många svårläkta sår läggs om under mycket lång tid utan att diagnos finns och utan att behandlingen planerats eller utvärderats. Sårvård är ett vanligt använt begrepp som kan signalera en passiv hållning. Målsättningen skall liksom för andra symtom vara att sträva efter diagnos och kurativ behandling.

Sårytan koloniserar snabbt av bakterier. Handhavande av sår utgör en potentiell risk för smittspridning. I dagens situation med en ökad förekomst av resistenta bakterier och virus är rutiner som förhindrar smittspridning vid sårbehandling av största vikt.

Lokal sårbehandling

Behandlingen av sårytan syftar till att åstadkomma en optimal miljö för att den naturliga sårläkningen skall fortskrida. En bedömning måste ske om såret har förutsättningar att läka med hjälp av aktiva förband. Vid stora sår, sår med stora nekroser eller djupa sår vilka går ner till ben, sena eller led bör man överväga kirurgisk åtgärd och vid behov kontakt med plastikkirurg. Synligt ben, brosk eller sena i ett mindre sår utgör oftast inget hinder för läkning.

Gynnsam sårmiljö

Renhet

Fukt

Värme

Låg syrgasspanning på sårytan

Doknr. i Barium 28534	Giltigt fr.o.m 2020-10-16	Version 5
--------------------------	------------------------------	--------------

RUTIN Lokal sårbehandling.ORT

Viktiga lokala faktorer

Skydda frisk hud
Minska smärta
Omfördela belastning/avlastning

Det optimala förbandet

På marknaden finns idag långt mer än 600 sårbehandlingsprodukter. Det finns inget enda förband som motsvarar kraven från alla typer av sår.

Det ideala förbandet:

- har en absorptionsförmåga anpassad efter sårets vätskningsgrad
- är en effektiv barriär mot mikroorganismer.
- bevarar intakt hud intakt.
- möjliggör få förbandsbyten.
- underlättar sårbedömning utan förbandsbyte.
- hindrar inte rörlighet.

Innehåll och metodbeskrivning

Val av förbandstyp

Rena sår

Ej vidhäftande förband
Hydrokolloida förband
Hydrofiberförband

Operationssår

Allt-i-ett förband med film
Icke vidhäftande förband
Hydrofiberförband med film alternativt sårdyna och lindning

Fasciotomier

Hydrofiberförband ev i kombination med silikonnät. Täcks med sårfilm.
Ej vidhäftande förband
Undertrycksbehandling

Tagställen

Hydrofiberförband och sårfilm. (Mättade hydrofiberförband byts vb, men lagret närmast sårytan får sitta kvar tills läkning)

Delhudstransplantat

Undertrycksbehandling
Silikonnät, hydrofiberförband (ev förfuktad närmast transplantatet), sårdyna, linda

Vätskande sår och/eller nekrotiska sår

Gelförband
Hydrokolloida förband
Cadexomerjodförband
Hydrofiberförband

Undertrycksbehandling (ej på nekrotiska sår)

Infekterade sår

Gelförband
Cadexomerjodförband
Hydrofiberförband
Silverförband
Polyhexamid(PHMB) och Betaine
Hydrofoba förband

Brännskada

Silikonnät
Hydrofiber med silver

Förbandsprodukter

Ej vidhäftande förband

ViTri Sipro®	Sårkontaktlager av polyuretanfilm med silikonvidhäftning
Mepilex XT®	Polyuretanskumförband med silikon. Har kanaler för sårvätska som ger snabbare och ökad absorption av blod och trögflytande sårvätska. Skonsam mot skör omgivande hud.
Mepilex Lite®	Tunt polyuretanskumförband med silikon, skonsam mot skör omgivande hud.
Mepilex Transfer®	Tunt polyuretanskumförband med silikon för stora sårytor där förband annars fastnar. Transporterar vätska till ovanliggande absorberande förband.
Aquacel Foam®	Polyuretanskumförband med sårkontaktlager av hydrofiber. Med eller utan häftkant av silikon.
Askina® Heel	Anatomiskt utformat icke-fästande skumförband i två lager, som även inkluderar ett säkringsband i skum och två självhäftande krokar som håller förbandet på plats även under rörelse

Vidhäftande förband

Op-Site® Kompress med plastad utsida.

Allewyn Gentle Border® Självhäftande polyuretanskumförband, silikonbelagt med fästkant av silikon.

Allewyn Gentle Border Lite®

Tunt självhäftande polyuretanskumförband, silikonbelagt med fästkant av silikon.

Mepilex Border Postop® Självhäftande silikonbelagt förband med superabsorbenter och fästkant av silikon. För patienter med skör hud.

Gel/Lösning

Intrasite® Vattenbaserad gel, tillför fukt till såret, absorberar. Kräver sårkantsskydd.

Prontosan® Wound Gel X eller Sårspolningslösning. Antiseptisk gel/lösning med PHMB + surfactant(Betaine). Löser upp och avlägsnar biofilm, cellrester, fibrinbeläggning, nekrotisk vävnad samt förebygger infektion. Får ej användas på hyalint brosk.

Cadexomerjodförband

Iodosorb® Stärkelsekolor med jod, salva eller kompress. Bakteriedödande, absorberar vätska. Ej vid thyroideasjukdom.

Hydrofiberförband

Aquacel Extra® Cellulosa som bildar gel vid kontakt med vätska. Kompress eller band. Hög absorptionsförmåga, motverkar maceration genom vertikal absorption. Låser bakterier i förbandet. Används ej på torra sår. Kräver ytterförband. Fuktspär: film, polyuretanskumförband eller sårdyna.

Superabsorbenter

DryMAX® *Höggradigt rent* förband med superabsorbenter för vätskande sår.

Kliniderm Superabsorbent Dressing®

Sterilt förband med superabsorbenter för vätskande sår.

Hydrokolloidförband

Duoderm® Ocklusivt förband, platta av polyuretan, gelatin, pektin och cellulosa. Virus och bakterietät, måttlig absorption. Ej på diabetessår nedom fotleden.

Comfeel Plus® Tunt ocklusivt förband, platta av polyuretan, gelatin, pektin och cellulosa. Virus och bakterietät, måttlig absorption. Ej på diabetessår nedom fotleden.

Sårfilm

Mediplast® Polyuretanfilm. Virus och bakterietät. Genomsläpplig för vattenånga (andas). Försiktighet vid skör hud.

Mepitel film® Sårfilm med silikonvidhäftning. För patienter med skör hud. Mepitel Film får inte användas som primär fixering för dropp, kanyler, portar, andra infusionsanordningar och/eller livsuppehållande utrustning.

Sårkantsskydd

Cavilon® Flytande silikon på ”klubba” eller spray.

Dax zinksalva® Fet salva

Förbandsfixering

Evercare Selefix® Tunn elastisk fixerbinda i polyester

Evercare® Elastisk stödbinda i bomull

Tubifast® Tubgas

Danamull Haft® Kohesiv linda, fäster i sig själv, innehåller latex

Kompressionsbehandling (läkarordination)

Peha-Crepp® Högelastisk linda.
Putterflex® Lågelastisk linda.

Specialförband

Används på speciell indikation och efter ordination. Skall ses som komplement när basbehandling inte är tillräcklig.

Aquacel Ag+ Extra® Hydrofiber med en sammansättning av silver och ämnen med nedbrytande effekt på biofilm. Bakteriedödande, minskar antalet bakterier på sårytan. God effekt på brännskador. Kan användas på sår med mycket hög risk för infektion. Vid infektion endast komplement till antibiotika. Används under begränsad tid. Läkarordination.

Acticoat Flex® Flexibelt lågvidhäftande polyesterskikt belagt med silver. Bakteriedödande. Kan användas under PICO. Får ej användas/fuktas med NaCl, använd sterilt vatten. De antimikrobiella egenskaperna hos ACTICOAT Flex 3 är verksamma i minst 3 dagar och hos ACTICOAT Flex 7 i minst 7 dagar. Läkarordination

Gentafleece® Kollagen med bredspektrumantibiotika, Gentamycin. Används vid djupa infekterade sår vid skelett, leder och senor. Inlägges ofta i samband med kirurgisk revision. Försvinner av sig självt, frisätter antibiotika under flera dagar. Läkarordination.

Sorbact® Gel eller kompress. Hydrofobt förband som genom en naturlig verkningsmekanism binder bakterier och svamp. Ska inte användas i kombination med feta salvor, krämer eller hydrofoba lösningar, eftersom de kan minska bindningen av hydrofoba mikroorganismer.

Activon Tube® Mannukahonung. Debriderar och rensar upp orena sår, minskar odör och skapar en fuktig sårmiljö. Antibakteriell. Kan ge ett ökat sårsläckage

Specialbehandling

VAC® Undertrycksbehandling med polyuretanskum. Minskar ödem, avlägsnar sårvätska och ökar eller initierar granulation.

Behandlingsplan krävs. Läkarordination.

PICO®

Allt-i-ett förband med undertryck. Förenklad undertrycksbehandling för mindre vätskande sår. Ger undertryck över hela sårbedden och tar bort exsudat från sårbedden genom absorption och avdunstning. Behandlingsplan krävs. Läkarordination.

AV-pump

Fotpump. Minskar ödem och svullnad genom att öka det venösa återflödet. Svårläkta sår, diabetessår. Läkarordination.

Kerecis Omega3 Wound®

Extracellulär matrix från fiskhud, verkar som en byggstomme och främjar celltillväxt. Ej till fiskallergiker.

Avlastning

Aircast Pneumatic Walker®

Ortosstövel med kompression.

Behandlingssko med fotbädd

Remiss till Ortopedtekniska

Gånggips

Lassekudde® Lång hälavlastande skumkudde

Heelift® Kort hälavlastande skumkudde med kardborreband

MPO-skena® Avlastar hälar effektivt i säng och sittande. Pat kan gå några steg. Remiss till Ortopedtekniska.

Uppföljning och utvärdering

Susanne Asteberg och Karin Larsson, sjuksköterskor. Uppdateras inom ett år eller vid behov dessförinnan.

Referenser

Lindholm, Christina. 2018. Sår, 4. Uppl. Lund: Studentlitteratur.

Grauers, Margareta, Lindholm, Christina. 2019. Sårbehandling 2019/2020. Stockholm: Gothia Fortbildning AB.

Karlsson, Matilda, Jarnhed-Andersson Ingmarie, Tarkki, Erkki. Lindgren, Margareta. 2014.

Doknr. i Barium 28534	Giltigt fr.o.m 2020-10-16	Version 5
---------------------------------	-------------------------------------	---------------------

RUTIN Lokal sårbehandling.ORT

Dressing the split-thickness skin graft donor sit: a randomized clinical trial. Adv Skin Wound Care 27(1): 20-5.

Granskning

Martin Ålund, Vårdenhetsöverläkare, fotteamet

Eva-Marie Sehlstedt, specialistsjuksköterska

Ortopedklinikens sårgrupp

Spridningslista

Undersköterskor, sjuksköterskor och läkare inom alla enheter inom Ortopedin.

